herpy

SKINKAR

Western Blue-Tongued Lizard

Tiliqua occipitalis

Tiliqua occipitalis är en kraftig, markbunden skink från södra och centrala Australien med bruna tvärband över kropp och svans och den breda, blå tunga som kännetecknar släktet. Arten blir omkring 40 cm lång, är dagaktiv och allätare och ska ha ett stort terrarium med UVB och en varm solplats. Den föder levande ungar och ses sällan i fångenskap.

Familj: Scincidae Tidigare namn: *Cyclodus occipitalis; Cyclodus fasciatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**35-45 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Halvöken och tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-32 °C**
Värmeplats	**35-45 °C**
Temperatur, natt	**15-22 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, frukt, växter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Kullstorlek	**5 ungar**
Kullar per år	**1**
Dräktighet	**90-120 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tiliqua occipitalis hör till blåtungeskinkarna, ett släkte av tunga, rörformade skinkar med korta ben, triangulärt huvud och en bred, blå tunga som djuret visar upp när det känner sig hotat. Kroppen är bred och kraftig i förhållande till de korta benen. Grundfärgen är ljus- till mellanbrun med breda, mörkbruna tvärband över kropp och svans, undersidan är ljus, och bakom varje öga sitter en tydlig svart rand. Tungan är blå och står i skarp kontrast till den skära munhålan.

Vuxna djur blir omkring 40 cm långa, stora djur upp till 45 cm, och arten är därmed mindre än *Tiliqua scincoides*. Könen är svåra att skilja åt utvändigt. Arten beskrevs 1863 och har tidigare stått som *Cyclodus occipitalis* och *Cyclodus fasciatus*. Artnamnet kommer förmodligen av latinets occiput, bakhuvud, och syftar på de avlånga fjällen bakom hjässplattorna.

Hjälper inte hotet fräser skinken och gör kroppen platt för att se större ut. Den har små, knoppformade tänder och kraftiga käkar, och ett bett kan vara smärtsamt och ge blod. Nya djur är försiktiga i början, men vänjer sig och tål lugn och stilla hantering. Djur som inte har haft kontakt med människor på några dagar återgår till försvarsbeteendet med öppen mun och fräsande, men det försvinner snabbt igen.

Arten hålls långt mer sällan än de stora, vanliga blåtungeskinkarna, och mycket av skötseln bygger på släktet som helhet.

Utbredning och livsmiljö

Tiliqua occipitalis lever i södra och centrala Australien. Huvudutbredningen ligger i Western Australia, där arten förekommer i hela sydväst utom de svala skogarna. Österut är den spridd: i den sydligaste delen av Northern Territory, i två åtskilda bestånd i South Australia, i norra Victoria och i centrala och västra New South Wales. Den är också rapporterad från Queensland. Typlokalen ligger vid Loos nära Gawler i South Australia.

I den östra delen av utbredningen är arten sällsynt och räknas som hotad. Röjning av mallee, rävens och kattens jakt och förstörelse av kaninhålor, som djuren använder som gömställen, är de största hoten.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i torra till halvtorra trakter: kustdyner, öppen skogsmark, malleesnår, hed, gräsmark med tuvgräs och sandslätter med utspridda buskar, på sandig, lerig eller mullrik jord. På natten och i dåligt väder ligger den under lövlager, stenar eller i övergivna kaninhålor. Djuret är dagaktivt, men kan också vara aktivt på natten i varmt väder. Födan är insekter, spindlar, snäckor, kadaver och växter, framför allt bär. Skinken är inte snabb och tar mest långsamma byten, och de kraftiga käkarna krossar snäckskal och skalbaggars pansar.

I sydväst är somrarna varma och torra och vintrarna svalare och blötare. Under de svala månaderna ligger skinken gömd under lövlager och torrt gräs och är i stort sett inaktiv. Det är den här rytmen med ett varmt, ljust sommarhalvår och en sval viloperiod som man efterliknar i terrariet.

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha ett terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Större är bättre. Golvytan är viktigare än höjden, eftersom djuret lever på marken.

Skinken hålls bäst ensam. Är det två djur ska terrariet vara betydligt större, med gömställen i båda ändar, och djuren ska följas noga.

Som botten används 8-10 cm lös, lätt fuktig jord blandad med sand som djuret kan gräva i. Lägg ett lager löv eller torrt gräs över, och ge ett lågt, platt gömställe och ett gömställe under lövlagret där djuret kan ligga i ro. En platt sten under värmelampan håller klorna slitna. Använd aldrig en värmesten med inbyggt värmeelement. Terrariet ska vara ventilerat uppifrån, utan drag och säkert stängt, för skinken är en skicklig rymmare.

Varma sommardagar kan djuret vara ute i en rymningssäker inhägnad med sol, skugga och ett torrt, regnsäkert gömställe. Stängslet ska gå minst 50 cm ner i marken och 80 cm upp, och toppen täcks med nät mot rovdjur.

TEMPERATUR

Ge djuret en temperaturgradient från 22-26 °C i den svala änden till 28-32 °C i den varma änden. Ytan på solplatsen ska vara 35-45 °C, och djuret ska kunna välja hur varmt det vill ligga. Mät yttemperaturen med en infraröd termometer och lufttemperaturen med digitala termometrar i båda ändar.

Värmen kommer från en halogenspot eller en värmelampa med bred strålning över nätet, och all uppvärmning styrs av en termostat. På natten är 15-22 °C lämpligt, och en nattsänkning är sund. Ska terrariet värmas på natten används ett värmeelement utan ljus.

Den svala viloperioden på vintern hör till arten. Ge ett lager löv eller torrt gräs under ett regnsäkert gömställe i ena änden, där djuret kan ligga i ro, och sänk temperaturen och dagslängden gradvis. Bara friska, fullvuxna djur får vila, och de ska undersökas först.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten kommer från torra till halvtorra trakter och ska inte ha hög luftfuktighet. 30-50 % är lämpligt, mätt i den svala änden. Bottnen ska vara lätt fuktig djupare ner, men aldrig blöt. Ett gömställe med lätt fuktig mossa hjälper vid ömsningen. Sitter det ofta hudrester på tår och svans ska fuktigheten i gömstället höjas.

Vatten ges i en låg, bred och stabil skål som inte kan välta. Byt vattnet varje dag, för djuret använder ofta skålen som toalett. Ställ skålen i den svala änden, så att vattnet inte avdunstar snabbt.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och ska ha både UVB och kraftigt ljus. Använd ett T5-rör med UVB över nätet, och placera det så att UV-indexet på solplatsen är 3-4 (Ferguson-zon 3). Ljuset ska vara tänt 8-10 timmar per dygn, och röret byts ungefär var sjätte månad, eftersom strålningen avtar även om ljuset ser oförändrat ut. Det får inte finnas glas eller plast mellan lampan och djuret.

UVB gör det möjligt för skinken att bilda D-vitamin i huden och ta upp kalk från födan. Komplettera med ett ljust LED-ljus, och ge gärna djuret direkt sol i utomhusinhägnaden när vädret är varmt. Djuret ska alltid kunna gå i skugga.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Tiliqua occipitalis är allätare, och födan ska varieras så mycket som möjligt. Grönt är till exempel maskrosor, hibiskusblommor, tusenskönor, kål och riven squash, och frukt ges i mindre mängder, både mjuk och hård. Animaliskt protein är stora insekter som syrsor och kackerlackor, snäckor, daggmaskar, små möss och magert, rått kött. Fisk, fett kött och stora mängder frukt ska undvikas.

Pudra fodret regelbundet med kalk och ett vitamintillskott. Snäckor får bara ges från platser där det aldrig har lagts ut snigelgift, och helst från egen uppfödning.

Vuxna djur utfodras ungefär en gång i veckan och unga djur var tredje eller fjärde dag. Utfodra på förmiddagen, så att skinken kan smälta under dagens varmaste timmar. Vuxna djur blir lätt överviktiga om proteinandelen är för hög, så håll den under hälften av fodret.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Skinken är skygg de första dagarna, men vänjer sig och tål lugn hantering. Lyft den med hela kroppen understödd, så att fötterna har något att stå på, håll den aldrig med buken uppåt, och ta aldrig tag i huvudet eller svansen. Använd korta hanteringsstunder, och låt djuret komma till dig i sin egen takt. Tvätta händerna efteråt.

Kroppsspråket är tydligt. Öppen mun med utstickande tunga, fräsande och en tillplattad kropp är en varning, och djuret ska då lämnas i fred.

Djuret ska bo ensamt, och nya djur ska stå i karantän i minst en månad innan de kommer i närheten av andra djur.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen är svåra att skilja åt utvändigt. Storlek, huvudform och svanslängd överlappar mycket, och de säkraste tecknen är ungar hos honan och hemipenis hos hanen. Sondering och utpressning av hemipenis kan skada djuret och bör överlåtas till en veterinär. Åldern vid könsmognad är inte dokumenterad för arten; hos *Tiliqua scincoides* är den omkring ett och ett halvt till tre år. Honor bör vara fullvuxna och i god kondition innan de används i avel.

PARNING

Parningen sker sannolikt på våren efter en sval viloperiod, när dagarna blir längre och varmare. Hanen förföljer honan och tar tag i henne med munnen, så parningen är hårdhänt, och honan kan få bitmärken. Håll därför djuren åtskilda hela året, och för dem bara samman under parningstiden under uppsikt. Skilj dem åt om hanen biter ihållande.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Arten föder levande ungar. Ungarna föds sent på sommaren eller tidigt på hösten, och honan får högst en kull om året. Kullarna är vanligen på omkring fem ungar. Ungarna äter fosterhinnorna direkt efter födseln.

Ge den dräktiga honan gott om föda och kalk och en varm solplats. Blir hon slö, slutar äta eller krystar utan resultat, kontakta veterinären.

INKUBATION

Det finns inga ägg att inkubera. Dräktigheten varar sannolikt 90-120 dagar som hos *Tiliqua scincoides*. Honan ska ha samma temperaturer som annars, och solplatsen får inte tas bort, för värmen driver fosterutvecklingen. Håll henne ensam i terrariet.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är självständiga direkt efter födseln och sprids efter några dagar i naturen. De har gula och bruna band över kropp och svans. De ska bo var för sig i ett mindre terrarium med solplats, UVB, fuktigt gömställe och samma inredning som de vuxna. Utfodra dem var tredje eller fjärde dag med små insekter, daggmaskar och fint riven grönsak, pudrat med kalk. Värme och UVB är avgörande för en sund tillväxt.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på skötseln. De typiska är:

- Metabol skelettsjukdom av brist på kalk, D-vitamin eller UVB. Det ger mjuka käkar och sneda ben.
- Ömsningsproblem med hudrester på tår och svans, särskilt vid för låg fuktighet i gömstället.
- Kvalster och fästingar. Kvalster syns som små, svarta prickar på vitt papper och kan föröka sig snabbt och döda djuret, så de ska bekämpas genast. Fästingar sitter ofta i öronen eller under fjällen och tas bort med pincett.
- Övervikt av för mycket protein och för lite rörelse. Väg djuret regelbundet; plötslig viktminskning är en varningssignal.
- Förgiftning från snäckor som har ätit snigelgift.
- Inälvsmask och andra parasiter, särskilt hos vildfångade djur. Nya djur ska stå i karantän.

Sök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ner i vikt, slutar äta, andas med öppen mun eller verkar slappt.

Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.